

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 4/2011-53

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 2. júna 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. M., P., zastúpeného advokátom Mgr. R. T., B., vo veci namietaného porušenia základného práva domáhať sa ochrany svojho práva zákonom ustanoveným postupom na inom orgáne Slovenskej republiky a na obhajobu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky pod sp. zn. IV/1 GPt 153/10 tým, že o opakovanom podnete a o ďalšom opakovanom podnete nerozhodol generálny prokurátor Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 153/10 porušila základné práva M. M. domáhať sa ochrany svojho práva zákonom ustanoveným postupom na inom orgáne Slovenskej republiky a na obhajobu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky z a k a z u j e pokračovať v porušovaní označených základných práv M. M.

3. M. M. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 191,58 € (slovom tisícstodevät'desiatjeden eur a päťdesiatosem centov), ktorú je Generálna prokuratúra Slovenskej republiky p o v i n n á vyplatiť na účet právneho zástupcu Mgr. R. T., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

4. Sťažnosti M. M. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 4/2011-16 z 13. januára 2011 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť M. M., P. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva domáhať sa ochrany svojho práva zákonom ustanoveným postupom na inom orgáne Slovenskej republiky a na obhajobu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) pod sp. zn. IV/1 GPt 153/10 tým, že o ďalšom opakovanom podnete nerozhodol generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“).

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa z 13. júla 2009 bol sťažovateľ obvinený zo spáchania prečinu krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1 Trestného zákona. Dozor nad zákonnosťou prípravného konania vykonáva prokurátor Okresnej prokuratúry Považská Bystrica (ďalej len „okresná prokuratúra“) pod sp. zn. Pv 1174/2007. Podnetom podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) sťažovateľ žiadal preskúmať postup okresnej prokuratúry. Podnet vybavila Krajská prokuratúra v Trenčíne (ďalej len „krajská prokuratúra“) upovedomením sp. zn. 1 KPt 2048/2009 z 9. decembra 2009. Opakovaným

podnetom zo 4. apríla 2010 doplneným podaniami z 10. apríla 2010, 13. apríla 2010, 28. apríla 2010, 9. mája 2010, 4. júna 2010 a 6. júna 2010 na základe nových dovtedy neuvádzaných skutočností sa sťažovateľ domáhal preskúmania vybavenia podnetu krajskou prokuratúrou. Tento opakovaný podnet vybavil prokurátor generálnej prokuratúry upovedomením č. k. IV/1 GPt 153/10-12 z 11. júna 2010 so záverom, že sťažovateľove námietky uvedené v opakovanom podnete nie sú nové, a preto sa nimi generálna prokuratúra nezaoberala. Upovedomenie bolo sťažovateľovi doručené 24. júna 2010. Vzhľadom na skutočnosť, že opakovaný podnet nebol vybavený v súlade s ustanovením § 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre generálnym prokurátorom, ktorý je príslušným na vybavenie podnetu na preskúmanie postupu prokurátora krajskej prokuratúry, a že prokurátor generálnej prokuratúry ako nepríslušný prokurátor nepostupoval v súlade s ustanovením § 35 zákona o prokuratúre a opakovaný podnet neprešetril, podal sťažovateľ 26. júna 2010 ďalší opakovaný podnet, v ktorom sa domáhal preskúmania postupu prokurátora generálnej prokuratúry a vybavenia opakovaného podnetu. Tento ďalší opakovaný podnet sťažovateľa bol vybavený opäť totožným prokurátorom generálnej prokuratúry upovedomením č. k. IV/1 GPt 153/10-23 z 30. júla 2010, pričom bol ako nedôvodný odložený. Upovedomenie bolo sťažovateľovi doručené 9. augusta 2010.

Podľa názoru sťažovateľa uvedeným postupom generálnej prokuratúry došlo k porušeniu označených článkov ústavy, a to v dvoch súvislostiach:

a) Opakovaný podnet mal byť vybavený generálnym prokurátorom v súlade s ustanovením § 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre. Napriek tomu však bol vybavený v rozpore so zákonom nepríslušným prokurátorom.

b) Opakovaný podnet a ďalší opakovaný podnet obsahovali nové skutočnosti, ktoré v podnete uvádzané neboli. Povinnosťou príslušného prokurátora podľa § 34 ods. 1 a 2 a § 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre, teda generálneho prokurátora, bolo tieto podnety riadne prešetriť v zmysle ustanovenia § 35 zákona o prokuratúre. Opakovaný podnet a ďalší opakovaný podnet však boli nepríslušným prokurátorom ako nedôvodné odložené.

Odložením podnetov bez ich riadneho vybavenia príslušným prokurátorom došlo k odopretiu spravodlivosti (*denegationis iustitiae*) zo strany generálnej prokuratúry, čím

bolo zároveň porušené aj základné právo sťažovateľa ako obvineného na obhajobu vyplývajúce z čl. 50 ods. 3 ústavy.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy v konaní vedenom generálnou prokuratúrou pod sp. zn. IV/1 GPt 153/10 s tým, aby sa jej zakázalo pokračovať v porušovaní ním označených základných práv. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 €, ako aj náhradu trov konania.

Z vyjadrenia generálnej prokuratúry č. k. IV/1 GPt 153/10-56 z 22. februára 2011 doručeného ústavnému súdu 3. marca 2011 vyplýva, že porušenie práva sťažovateľa je možné skúmať z hľadiska dvoch rovín. Prvou rovinou, ktorú sťažovateľ nespochybňuje, je obsahové vybavenie sťažnosti. Sťažovateľ napáda iba skutočnosť, že jeho opakovaným podnetom sa nezaoberal generálny prokurátor, tak ako to vyplýva z ustanovenia § 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre, ale prokurátor generálnej prokuratúry. Jeho podanie v podstate smeruje len proti aprobačnej doložke na vybavení opakovaného podnetu, čo predstavuje druhú rovinu preskúmania porušenia práv sťažovateľa. Je pravdou, že ustanovenie § 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre jednoznačne vymedzuje nadriadeného prokurátora pre účely vybavovania opakovaných podnetov podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre. Ak ide konkrétne o opakovaný podnet vo vzťahu k prokurátorovi krajskej prokuratúry, je ním generálny prokurátor. V praxi však vzhľadom na množstvo oprávnení generálneho prokurátora uplatňuje tento svoju pôsobnosť prostredníctvom organizačných zložiek generálnej prokuratúry [§ 40 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre], ktoré sú definované v „Príkaze generálneho prokurátora Slovenskej republiky“ z 18. februára 2010 pod por. č. 3/2010, ktorým sa vydáva úplné znenie Príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 2/2004 z 27. februára 2004 o organizácii a riadení práce na prokuratúre. Z článku 7 vyplýva, že úlohy pri vykonávaní dozoru nad zachovávaním zákonnosti v predsúdnom konaní plní trestný odbor. Medzi ne patrí i vybavovanie podnetov v trestných veciach. Aprobačné oprávnenie prokurátora trestného odboru je možné a contrario vymedziť z článkov 2, 3, 4, 5 a 10, ktorými sa upravuje aprobačné oprávnenie na generálnej prokuratúre. Uvedené články pozitívne vymedzujú

aprobačné oprávnenia generálneho prokurátora a oprávnenia prvého námestníka, námestníkov a riaditeľa trestného odboru. V tomto kontexte treba zdôrazniť, že kompetencie, ktoré generálny prokurátor nezveril uvedeným zložkám, realizujú prokurátori trestného odboru. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti generálna prokuratúra dospela k záveru, že vybavením a s tým spojeným signovaním vybavenia opakovaného podnetu prokurátorom trestného odboru generálnej prokuratúry nebolo žiadnym spôsobom zasiahnuté do práv sťažovateľa garantovaných ústavou.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľa z 22. marca 2011 doručenej ústavnému súdu 25. marca 2011 vyplýva, že nie je možné stotožniť sa so záverom generálnej prokuratúry, pretože signovanie vybavenia opakovaného podnetu a ďalšieho opakovaného podnetu prokurátorom trestného odboru generálnej prokuratúry bolo v rozpore so zákonom. Z ustanovenia § 16 zákona o prokuratúre je bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, ktorú časť svojej pôsobnosti vykonáva generálny prokurátor osobne a ktorú časť svojej pôsobnosti môže preniesť poverením na iného prokurátora, aby konal v jeho mene. Medzi pôsobnosťou generálneho prokurátora, ktoré nie sú viazané na osobný výkon, patrí i kontrolná činnosť všetkých prokuratúr. V rámci tejto kontrolnej činnosti je ustanovená aj pôsobnosť generálneho prokurátora pri vybavovaní opakovaných podnetov. Z už uvedeného je zrejmé, že vybavením opakovaného podnetu môže generálny prokurátor poveriť iného prokurátora, avšak poverený prokurátor koná v mene generálneho prokurátora, nie v mene vlastnom. Právny zástupca sťažovateľa napokon vyčíslil náhradu trov právneho zastúpenia na sumu 462,95 €.

Z podania právneho zástupcu sťažovateľa z 2. júna 2011 doručeného ústavnému súdu toho istého dňa vyplýva vyčíslenie trov právneho zastúpenia sťažovateľa. Sťažovateľ požaduje náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 1 191,58 €. Ide o odmenu za dva úkony právnych služieb v roku 2010, za dva úkony právnych služieb v roku 2011, režijné paušály, náhradu cestovných výdavkov za použitie motorového vozidla v súvislosti s cestou B. – K. a späť 2. júna 2011 vo výške 211,99 €, ako aj náhradu za stratu času cestou z B. do K. a späť 2. júna 2011 vo výške 271,70 € a napokon daň z pridanej hodnoty vo výške 198,60 €.

Ústavný súd vec prerokoval na ústnom pojednávaní. Právny zástupca sťažovateľa, ako aj zástupkyňa generálnej prokuratúry zotrvali na svojich už uvedených stanoviskách. Zástupkyňa generálnej prokuratúry uviedla prehľad relevantnej judikatúry ústavného súdu, z ktorej vyplýva, že aprobačné oprávnenie prokurátorov akceptuje. Inak by všetko musel podpisovať samotný generálny prokurátor a potom by už neexistoval subjekt, ktorý by mohol jeho postup preskúmať. V súvislosti s princípom subsidiarity právomoci ústavného súdu podotýka, že sťažovateľ sa mohol, resp. môže domáhať nápravy porušenia označených práv v konaní pred trestným súdom. Právny zástupca sťažovateľa vo svojej replike zdôraznil, že trestný súd môže poskytnúť ochranu vecným námietkam sťažovateľa týkajúcim sa vyšetovania v jeho trestnej veci, nemôže však napraviť pochybenia v postupe generálnej prokuratúry v súvislosti s námietkou, že na generálnej prokuratúre rozhodoval o podaniach sťažovateľa nepríslušný prokurátor.

II.

Z prípisu generálnej prokuratúry č. k. IV/1 GPt 153/10-12 z 11. júna 2010 vyplýva, že opakovaný podnet sťažovateľa zo 4. apríla 2010 doplnený ďalšími podaniami z 10. apríla 2010, 13. apríla 2010, 28. apríla 2010, 9. mája 2010, 4. júna 2010 a 6. júna 2010 bol ako nedôvodný odložený s tým, že námietky uvádzané v opakovanom podnete a jeho doplnkoch nie sú nové, lebo sťažovateľ ich uvádzal v priebehu vyšetovania v sťažnostiach a početných podnetoch adresovaných rôznym orgánom. Krajská prokuratúra sa nimi podrobne zaoberala, reagovala na ne a bez námietok sa s nimi vyrovnala. Prípis je podpísaný prokurátorom JUDr. L. H.

Z prípisu generálnej prokuratúry č. k. IV/1 GPt 153/10-23 z 30. júla 2010 vyplýva, že podanie sťažovateľa z 26. júna 2010 bolo posúdené podľa jeho obsahu ako ďalší opakovaný podnet vo vzťahu k prípisu z 11. júna 2010. Vzhľadom na to, že tento podnet neobsahuje žiadne podstatné nové skutočnosti ako tie, ktoré boli predmetom predchádzajúceho vybavenia, je potrebné ďalší opakovaný podnet bez ďalších opatrení ako nedôvodný odložiť. Prípis je podpísaný prokurátorom JUDr. L. H.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva... v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Sťažovateľ je presvedčený, že o jeho opakovanom podnete, ako aj o ďalšom opakovanom podnete mal rozhodnúť generálny prokurátor, resp. malo sa rozhodnúť v mene generálneho prokurátora.

Generálna prokuratúra je tej mienky, že prokurátor trestného odboru generálnej prokuratúry bol v okolnostiach daného prípadu oprávnený rozhodnúť o podaniach sťažovateľa vo svojom vlastnom mene.

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým konštatovať, že ani z prípisu generálnej prokuratúry z 11. júna 2010 (reakcia na opakovaný podnet), ale ani z ďalšieho prípisu z 30. júla 2010 (reakcia na ďalší opakovaný podnet) nevyplýva žiadna argumentácia, ktorá by objasňovala právomoc prokurátora JUDr. L. H. podnety sťažovateľa meritórne vybaviť. Obzvlášť markantné je to v prípade prípisu z 30. júla 2010, keďže sťažovateľ v reakcii na prípis z 11. júna 2010 výslovne namietal nedostatok právomoci tohto prokurátora opakovaný podnet vybaviť s tým, že táto právomoc prináleží podľa jeho názoru generálnemu prokurátorovi.

Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (mutatis mutandis Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993).

Vzhľadom na to, že sťažovateľ výslovne namietal okolnosť, že podľa jeho názoru konajúci prokurátor generálnej prokuratúry nebol oprávnený rozhodovať o jeho opakovanom podnete, bolo povinnosťou generálnej prokuratúry sa touto námietkou zaoberať a svoj postup náležitým spôsobom vysvetliť, resp. právne zdôvodniť. Nesplnenie tejto povinnosti má za následok zjavnú neodôvodnenosť postupu generálnej prokuratúry.

Vychádzajúc z dosiaľ uvedených skutočností treba konštatovať, že došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Pokiaľ zástupkyňa generálnej prokuratúry na ústnom pojednávaní spochybnila vzhľadom na princíp subsidiarity právomoc ústavného súdu konať o tejto veci, keďže sťažovateľ mal, resp. prípadne ešte aj má možnosť dožadovať sa nápravy označených práv pred trestným súdom, treba uviesť, že ústavný súd posudzoval otázku svojej právomoci v rámci predbežného prerokovania sťažnosti, pričom dospel k záveru o existencii tejto

právomoci. Inak by nebol mohol prijať sťažnosť na ďalšie konanie. Súčasná argumentácia právnej zástupkyne generálnej prokuratúry nemohla nič zmeniť na právnom názore, podľa ktorého právomoc ústavného súdu je daná. Treba totiž prisvedčiť právnemu zástupcovi sťažovateľa v tom, že namietané pochybenia v postupe prokurátora generálnej prokuratúry v rámci konania o podnete podľa zákona o prokuratúre trestný súd skúmať, a tým menej naprávať nemôže.

Podľa § 56 ods. 3 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže zakázať pokračovanie v porušovaní základného práva alebo slobody.

Berúc do úvahy citované ustanovenie ústavný súd zakázal generálnej prokuratúre pokračovať v porušovaní označených základných práv sťažovateľa (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej výške 1 191,58 €, keďže po preverení uplatnených a podrobne vyčíslených trov v spojení s dokladmi preukazujúcimi nároky na cestovné a daň z príadnej hodnoty dospel k záveru o správnom uplatnenej sumy náhrady (bod 3 výroku nálezu).

Nebolo možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 € (bod 4 výroku nálezu).

Podľa názoru ústavného súdu vyslovením porušenia označených práv generálnou prokuratúrou a zákazom pokračovať v porušení práv je ujma spôsobená sťažovateľovi už napravená, a preto neprichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2011